

Værdighed i ældreplejen

Sæt handling bag ordene

Indhold

Forord	3
Værdighedspolitik i alle kommuner	4
Snak om værdighed på arbejdspladsen	5
Overvej om værdighedspolitik og ressourcer stemmer overens	8
Udnyt det politiske fokus på værdighed	10
Gør værdighedspolitikken endnu bedre	13
Anbefalinger	15

Politisk ansvarlig: Karen Stæhr Redaktion:
Mie Andersen, Claus Cornelius og Operate A/S
Illustration og Layout: Operate A/S
Produktion: FOAs trykkeri

Forord

Værdighed er vigtig i det daglige arbejde i ældreplejen. Men den politiske debat om ældrepleje handler ofte om manglen på hænder og ressourcer, og hvordan de næste besparelser skal gennemføres.

Det er baggrunden for, at FOA sammen med DSR og Ældre Sagen er gået aktivt ind i arbejdet med at opfordre alle kommuner til at få snakket om værdighed i ældreplejen. En opfordring, der nu er blevet til en værdighedslov og er fulgt op af en værdighedsmilliard.

Det er godt, vi har fået loven. Det er godt, at samtlige kommuner senest juni 2016 har udfærdiget en værdighedspolitik. Men det er først, når papir og ord omsættes til handling, at politikerne har reel betydning. Her har du og dine kolleger en vigtig rolle.

Vi har snakket med en række tillidsrepræsentanter og fået inspiration til en række anbefalinger, der kan bruges til at sætte handling bag ord.

Det er mit håb, at du som FOA-medlem kan bidrage til at give værdighedsloven liv, så vi også får en mere værdig ældrepleje. Jeg håber, at anbefalingerne vil vise veje og give inspiration.

Venlig hilsen

Karen Stæhr
Formand for Social- og Sundheds-
sektoren, FOA

Værdighedspolitik i alle kommuner

I juni 2016 vedtog alle kommuner en værdighedspolitik, der beskriver, hvordan kommunerne vil sikre en værdig pleje, støtte og omsorg for ældre medborgere.

For jer er det ikke nyt at arbejde med værdighed. Det er kernen i ældreplejen. Men det er nyt at tale om værdighed i ældreplejen i en politisk sammenhæng, og det er første gang, at kommunerne skal sætte ord på, hvordan de vil levere værdig ældrepleje formuleret i en værdighedspolitik.

Sådan bruger I værdighedspolitikken

Det er vigtigt, at I som tillidsvalgt kender kommunens værdighedspolitik, så I ved, hvad kommunen lover borgerne.

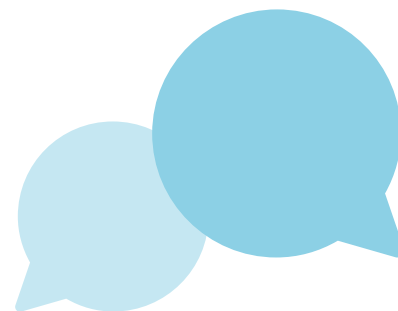
Værdighedspolitikken er et godt afsæt for dialog med lokale politikere og embedsmænd, og et godt afsæt for en drøftelse af rammerne for ældreplejen. Især hvis I ikke mener, at I kan levere den ældrepleje, som de beskriver i værdighedspolitikken.

Værdighedspolitikken er samtidig en god anledning til at tale om værdighed i ældreplejen generelt – på arbejdspladsen, med jeres leder, med borgere og pårørende.

Værdighedspolitikken finder I på jeres kommunes hjemmeside. I kan også finde samtlige kommuners værdighedspolitikker på FOAs hjemmeside.

Kom godt i gang

Det er vigtigt, at I arbejder aktivt med værdighedspolitikken, hvis den skal have en positiv betydning for jeres hverdag, arbejdsvilkår og rammerne for ældreplejen. Derfor har vi her samlet nogle konkrete anbefalinger til, hvordan I kan arbejde aktivt med værdighedspolitikken i jeres kommune.

Snak om værdighed på arbejdspladsen

Det kan være svært at drøfte værdig ældrepleje på arbejdspladsen, fordi det berører den måde, som I er vant til at omgås borgerne. Kollegerne kan føle sig utilstrækkelige, hvis ikke man kan leve op til værdighedspolitikken med de ressourcer, som er til rådighed. Og det opfattes måske som kritik af kolleger, hvis I tager fat i en konkret episode. Værdighedspolitikken er en hjælp til at få startet en god snak om det.

Snak med jeres leder om, hvordan I kan sætte værdighed på dagsordenen. Det kan fx være ved, at I tager et tema fra værdighedspolitikken op hver gang, der er personalemøde.

Snak med din kolleger og leder om, hvordan I kan tale værdighed med borgere og pårørende. Det kan fx være i forbindelse med indskrivningssamtalen på et plejehjem og i andre møder med borgerne og deres pårørende. Dialogen med borgere og pårørende kan tage udgangspunkt i værdighedspolitikken, så I helt naturligt kommer rundt om forskellige emner.

Fakta

Hvad handler værdighedspolitikken om

Hver kommune skal vedtage deres egen værdighedspolitik og bestemmer selv, hvordan den skal se ud, og hvor konkret den skal være.

Loven siger, at værdighedspolitikken som minimum skal dække 6 områder: Livskvalitet, selvbestemmelse, kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen, mad og ernæring samt en værdig død.

Det er ikke kun dig og dine kolleger, der har brug for at arbejde med værdighed. Der kan også være brug for at tale værdighed med borgere og deres pårørende.

Værdighedspolitikken kan være et redskab til at tage fat om dilemmaer i hverdagen. Det kan eksempelvis være, at der er en grim tone borgerne imellem eller over for en særlig gruppe som eksempelvis de demente borgere.

Citat

Hanne
TR, Morsø Kommune

Jeg oplever desværre, at beboerne ikke altid behandler hinanden pænt. De mere velfungerende kommer fx med grimme kommentarer til de demente. Det er meget sårende for vores demente borgere. De ved godt, at de bliver behandlet uværdigt, men de kan ikke gøre noget ved det.

Citat

Zenia
TR, Odense Kommune

Vi får rigtig meget efteruddannelse, som kan understøtte vores arbejde. Vi har været på uddannelse i 'motiverende samtaler. Det hjælper os til at håndtere samtalerne. Kommunikation er rigtig vigtigt og vanskeligt.

Spørg TR'er i andre kommuner, hvordan de sætter værdighed på dagsordenen og lad jer inspirere af hinanden.

Print nogle eksemplarer af kommunens værdighedspolitik og læg dem frem steder, hvor dine kolleger har mulighed for at læse. Det kan være første skridt på vejen til, at I drøfter værdighed på et personalemøde.

Tal med jeres leder om, hvordan I sammen kan gøre værdighed til en naturlig del af kulturen på arbejdspladsen. Det kan fx være ved at tænke værdighedspolitikken ind i introduktionen til nye kollegaer.

Citat

Maria
TR, Lolland Kommune

Jeg har et rigtig godt samarbejde med min teamleder, så jeg vil simpelthen tage en snak med hende. Hvordan mener du, vi kan løse denne opgave, når den ikke lever op til værdighedspolitikken? Det er helt afgørende, at man får lederen med i samarbejdet. Men hvis man ikke har en leder, som man i samme grad kan samarbejde med, så ville jeg finde inspiration hos de andre TR.

Overvej om værdighedspolitik og ressourcer stemmer overens

Værdighedspolitikken fortæller borgerne, hvad de kan forvente af ældreplejen i kommunen. Det er bare ikke altid, at løfterne i værdighedspolitikken matcher de vilkår, I møder i dagligdagen. Brug derfor værdighedspolitikken som et udgangspunkt for en diskussion om ressourcerne står mål med intentionerne.

Læs værdighedspolitikken og tal med jeres ledere og kolleger om, hvorvidt I har mulighed for at leve op til værdighedspolitikken, og hvad der skal til for, at I kan leve op til den.

Citat

Lars
TR, Kalundborg Kommune

Der går grus i maskineriet, når der står en masse krav i værdighedspolitikken, som vi ikke kan leve op til. Borgerne skal ud, borgerne skal selv bestemme, hvornår de skal i seng osv. Det kan vi bare ikke i praksis. På nogle områder, så sker der desværre det modsatte. Tingene er meget styret af økonomi. Det er fantastiske visioner, men der mangler økonomi til at folde det ud.

Godt råd**Hold øje med værdigheds-
milliarden**

FOA har på sin hjemmeside et Danmarkskort, der viser, hvordan værdighedsmilliarden bliver brugt i de enkelte kommuner. Her kan du bl.a. se, om din kommune bruger pengene på at ansætte flere i ældreplejen.

Hvis I oplever, at I har svært ved at leve op til værdighedspolitikken, kan I bruge værdighedspolitikken som et argument for, at der er brug for flere ressourcer til ældreområdet. Hvis værdighedspolitikken fx lægger vægt på, at de ældre skal have mulighed for at komme ud i det daglige, så kræver det, at der er personale nok på plejecentrene til, at I kan sørge for det.

Spørg ind til redegørelsen for kommunens brug af værdighedsmilliarden i MED. Her kan I sammen følge op på, om kommunen reelt har brugt midlerne til nye aktiviteter på ældreområdet. I kan også give kommunen en tilbagemelding på,

hvorvidt midlerne reelt har været med til at løfte ældreplejen.

Har I fx været udsat for besparelser ved sidste budgetlægning – så er det oplagt at spørge ledelse og politikere, hvordan det hænger sammen med værdighedsmilliardpengene og de fine intensioner i politikken.

Fakta**Værdighedsmilliarden**

Sammen med kravet om en værdighedspolitik får hver kommune frem til 2019 midler fra værdighedsmilliarden, som kommunen skal bruge på ældreområdet. Midlerne skal bruges på nye aktiviteter, som ligger udover jeres budget. Det kan være midler til flere ansatte, kompetenceudvikling, nyt udstyr eller noget helt tredje afhængigt af jeres behov. Kommunen skal lave en redegørelse til staten, der viser, at kommunen har brugt midlerne på nye aktiviteter. Redegørelsen skal offentliggøres på kommunens hjemmeside.

Citat

Margit
TR, Helsingør Kommune

Mine kolleger har taget godt imod fokus på værdighed. Bl.a. fordi der følger midler til kompetenceudvikling med på demensområdet, og det er vi rigtig glade for. Demens fylder rigtig meget, og derfor har vi nu mere end 500 medarbejdere, der skal i gang med kompetenceudvikling.

Udnyt det politiske fokus på værdighed

Alle kommunalbestyrelser har i foråret 2016 taget stilling til værdighed i ældreplejen. Det er et emne, som interesserer mange politikere. Og med værdighedspolitikkerne har I en vej til den politiske debat. Det kan I bruge aktivt.

Arranger et dialogmøde med dine kolleger eller andre tillidsvalgte, hvor I inviterer en lokalpolitiker til at drøfte værdighed i ældreplejen. På den måde kan I være med til at bidrage til en øget forståelse for, hvad værdighed i ældreplejen betyder i praksis. I kan give politikerne nogle eksempler fra virkeligheden, som de ellers ikke får.

Citat

Zenia
TR, Odense Kommune

Heldigvis kommer der flere midler til aften- og nattevagt. Midlerne er kommet med det nye budgetforlig, fordi der har været fokus på ældreplejen.

Fakta

Brug dokumentation

En FOA-undersøgelse fra 2015 viser, at kun hver **anden ansat** i ældreplejen er tilfreds med mulighederne for at yde en værdig ældrepleje.

Hvert **tredje medlem** ansat på plejehjem oplever flere gange ugentligt, at beboere går for længe med ble, fordi der ikke er tid til at skifte den.

Tag initiativ til et debatmøde op til kommunalvalget i 2017 og sæt værdighed i ældreplejen på dagsordenen. Bed politikerne forholde sig til spørgsmålet om, hvordan de vil sikre værdighed i ældreplejen.

Citat

Maibritt
TR, Hjørring Kommune

Vi har holdt et fyraftensmøde med politikerne, hvor vi spurgte dem: Når I skriver xx i værdighedspolitikken, hvad betyder det så for vores arbejde? Det gav et rigtig godt resultat. Politikerne får en øjenåbner. Det er rigtig givende at få den dialog.

Inviter en lokalpolitiker eller embedsmand til et kaffemøde – bare jer 2, hvor I sætter værdighed i ældreplejen på dagsordenen. Brug mødet til at fortælle om de initiativer, I har sat i gang på jeres arbejdsplads for at kunne leve op til kommunens værdighedspolitik.

Godt råd**Skab gode relationer til lokalpolitikere**

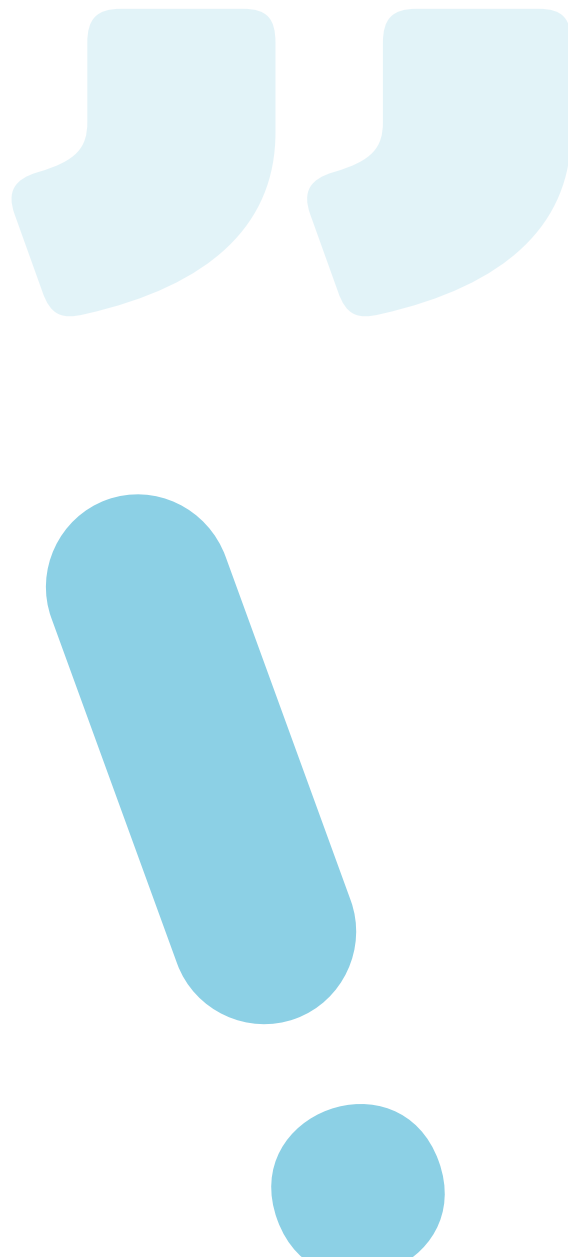
Når du mødes med politikere og embedsmænd, så sørg for, at I ikke kun mødes, når du har nogle krav eller ønsker til dem.

Et møde kan også være, at du fx viser din opbakning til den værdighedspolitik, som politikerne har vedtaget, og fortæller, hvordan I arbejder med den på din arbejdsplads.

Derved er der større sandsynlighed for at de lytter, når du en anden gang kommer med krav og kritik til dem.

Citat**Charlotte**
TR, Ikast-Brande Kommune

Jeg har kaffemøder med politikerne en gang imellem. På de møder er det oplagt at tage værdighedspolitikken op – særligt, når vi har budgetforhandlinger og besparelser. Det er vigtigt at gøre dem opmærksom på, at besparelserne får betydning for værdigheden, og at vi ikke kan leve op til politikken, som de har vedtaget. Når man har politikere, som vil lytte, så skal man benytte sig af det.

Gør værdighedspolitikken endnu bedre

Det er ikke sidste gang, at kommunerne skal formulere værdighedspolitikker, og med de erfaringer, som I gør jer med de nuværende værdighedspolitikker, kan I være med til at gøre dem endnu bedre næste gang.

Snak med jeres ledere og politikere om, at I gerne vil involveres i arbejdet med at udvikle værdighedspolitikken fremadrettet. Det kan også have interesse for jeres ledere, at de bliver involveret i arbejdet med evalueringen af værdighedspolitikken. Her kan det være en stor hjælp for dem, hvis I allerede har styr på, hvornår værdighedspolitikken skal evalueres. Så kan I sammen bidrage til kommunens næste værdighedspolitik.

Sæt værdighedspolitikken på dagsordenen - både i MED-systemet, når I mødes i TR-netværket og ikke mindst til møder i FOAs lokalafdeling. På den måde kan I være forberedte med gode indspark og forslag til forbedringer, når værdighedspolitikken skal evalueres og videreudvikles.

Følg med i den lokale debat om værdighed i ældreplejen og hold øje med hvilke politikere, der interesserer sig særligt for emnet. Det er dem, I skal i dialog med, når værdighedspolitikken skal evalueres.

Tag initiativ til fællesmøder med de andre faggrupper og relevante foreninger som fx Ældre Sagen og det lokale ældreråd. De er også interesserede i at drøfte værdighedspolitikken, og hvis I er enige om forslag til forbedringer og

ændringer, er der større sandsynlighed for, at I får forslagene med i den næste udgave af værdighedspolitikken.

Citat

Margit
TR, Helsingør Kommune

Som TR og FTR har vi været med hele vejen i arbejdet med værdighedspolitikken. Vi startede med et borgermøde, og herefter var der møder på flere af vores plejehjem, hvor både pårørende, borgere og medarbejdere var inddraget. Jeg kan godt genkende den færdige værdighedspolitik.

Vi har fået en stor stemme, og der har været lydhørhed over for, at det er os, der går på gulvet, som også har en masse viden omkring det.

Fakta

**Evaluerings-
politikken**

Loven siger, at værdighedspolitikkerne skal evalueres første gang i 2018 og herefter hvert 4. år. Det er op til den enkelte kommune, hvordan de evaluerer værdighedspolitikken.

Evalueringen er en mulighed for, at I kan byde ind med forslag til ændringer og forbedringer.

Anbefalinger

- 1.** Sæt værdighed på dagsordenen på jeres arbejdspladser.
- 2.** Snak med borgere og pårørende om værdighed.
- 3.** Værdighedspolitikken kan være en anledning til at snakke om ressourcerne.
- 4.** Vær ikke bange for at stille spørgsmål i forhold til kommunens brug af midler afsat til værdighed i ældreplejen.
- 5.** Inviter politikere og embedsmænd til møder, hvor I kan diskutere både det gode og det dårlige ved værdighedspolitikken.
- 6.** Tag initiativ og vis, at I er interesserede i at deltage i videreudviklingen af værdighedspolitikken.
- 7.** Hold møder med andre faggrupper og relevante foreninger og find fælles forslag til forbedringer af kommunens værdighedspolitik.

NOVEMBER 2016

Værdighed i ældreplejen

Sæt handling bag ordene

At behandle ældre med værdighed er vigtigt for alle, der arbejder i ældreplejen.

DSR, Ældre Sagen og FOAs fælles arbejde om værdighed har resulteret i en lov om værdighed i ældreplejen og er fulgt op af en værdigheds-milliard. Derfor har alle kommuner snakket om værdighed i ældreplejen, da de inden 1. juni 2016 vedtog en værdighedspolitik.

Det er nu, at papir og ord omsættes til handling, så værdigheds-politikkerne får reel betydning i hverdagen i hjemmeplejen og på plejecentrene. Her har du og dine kolleger en vigtig rolle.

Denne pjece indeholder en række anbefalinger til, hvordan man kan sætte handling bag ordene.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf: 46 97 26 26
foa.dk

Social- og Sundhedssektoren

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vores medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn og moderne, ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave i FOA er også at sikre et stærkt fagligt fællesskab – og at udvikle din og vores faglighed på social- og sundhedsområdet, så velfærden og gode arbejdspladser går hånd i hånd.